

De roddel regeert wel degelijk.

"De leugen regeert" zei Beatrix op 27 november 1999 en het journaal schoot onmiddellijk in de verdediging en vanuit de heup terug:

- "losse flodder ... dit is niet bepaald een diepgaande analyse" (NVJ -Voorzitter R. Abram);
- "Mijn eerste reactie was: wat is de koningin op dit punt buitengewoon slecht geïnformeerd" (J. de Berg, hoofdredacteur Trouw);
- "Ik vind het buitengewoon zorgelijk als de koningin echt zou vinden dat de leugen regeert in de media" (H. Laroes, adjunct-hoofdredacteur NOS-Journaal);
- "De opleidingen voor de journalistiek zijn sterk verbeterd." (P. Broertjes hoofdredacteur Volkskrant). Broertjes betreurt het bovendien, dat de koningin geen onderscheid maakt tussen de serieuze pers en de roddelpers.

Maar als we er van uit gaan, dat wie voornamelijk halve waarheden vertelt liegt, dan heeft Beatrix toch gewoon gelijk? Het journaal vertelt immers halve waarheden als ze voornamelijk over de slechte kanten van het nieuws bericht. Voor de pers is het glas half leeg in plaats van half vol; ze bericht meer over het vallen dan over het opstaan van mensen. Het is spijtig genoeg niet alleen maar een gezegde, dat geen nieuws goed nieuws is. Het leven van het journaal wordt zo spannend en moeizaam als dat van de meeste goedwillende en opbouwende mensen, als zij over goed nieuws zou berichten. Maar de pers richt het overgrote deel van haar aandacht op het doorvertellen van de mislukkingen, de ongelukken, de rampen, de crises en de fouten. Als dat niet als roddelen mag worden aangemerkt, wat dan wel? En dus liegt en roddelt zelfs de 'serieuze' pers.

Slecht nieuws

Hoe kan het journaal ontkennen, dat de leugen regeert, als de cijfers uitwijzen dat er geen toename is, maar een afname van misdaad en geweld, terwijl de meeste Nederlanders door de berichtgeving in de pers zijn gaan geloven, dat het tegendeel het geval is?

Elke misser, misdaad, fout, blunder, crisis, ongeluk, ramp opnieuw is kennelijk wel nieuws om in een tv-journaal uit te zenden, of in de krant te zetten, dag in, dag uit. Maar waarom is elke moeizame stap in een helingsproces van mensen, die beschadigd, arm, invalide of gek zijn geworden van al die missers waaraan ze werden blootgesteld geen nieuws? Waarom vertrekken de journalisten meestal nadat de gewelddadigheden zijn geëindigd en zodra mensen proberen om hun wonden te likken en hun leven ten goede proberen te keren en op te bouwen? Waarom is Zuid Afrika nu veel minder in het nieuws dan in de tijd waarin gewelddadigheden en vernietiging, moord en doodslag nog voor het oprapen lagen? Waar is de berichtgeving over de wederopbouw in Midden Amerika na de orkaan Mitch, over Turkije na de aardbevingen, over Orissa na de cycloon?

Waarom vindt de pers afbraak interessanter dan opbouw? Slecht nieuws is snel, niet moeizaam, goedkoop, verwijst naar geen enkel doel of ideaal en dus gemakkelijker (met een) "objectief" te belichten, gemakkelijk te begrijpen ook zonder achtergronden, junkfood for the mind.

Goed nieuws is niet: de treinen rijden op tijd, het verkeer tussen knooppunten Lunetten en Oudenrijn kan ongehinderd doorrijden. Goed nieuws is niet: er verandert niets en het is niet gewelddadig. Goed nieuws vereist meer dan oppervlakkigheid, vereist diep gravende betrokkenheid. Het kost meer uitzendtijd en krantenkolommen om een goed nieuws-item over

te brengen omdat het zelden kan worden beschreven als incident. Goed nieuws kan alleen worden beschreven vanuit de context van de langdurige moeizame inspanningen en voorbereidingen die er aan vooraf gingen en vanuit verwijzingen naar een doel dat nog moet worden bereikt.

Maar vanuit de aanschouwende opstelling van de kritische 'objectieve' (lees: onbetrokken) journalist, vanachter het scherm van zijn tekstverwerker, zijn opschrijfblok of vanachter de lens van de camera is het kennelijk moeilijk om groei, ontwikkeling, het moeizame vallen en opstaan, zoeken naar orde in chaos te beschrijven. Oh ja, de pers beschrijft maar al te graag de mislukkingen, de crises en de fouten, maar geeft niet thuis als er moet worden bericht over (kleine) stapjes vooruit. Stel je voor dat de nieuwe poging tot opstaan achteraf toch weer de voorbereiding van een nieuwe misser zou blijken te zijn?

Goede informatie

Wat is informatie eigenlijk? Informatie is datgene, dat ons gedrag verandert, de rest is ruis. Alleen datgene dat ons motiveert om iets te doen of te laten is informatie. De informatie uit televisie en krant geeft ons vooral een gevoel van machteloosheid. Is dat de bedoeling? En zo niet, waarom veranderen de makers van het nieuws dan niet?

Wat ons motiveert tot handelen is het vermijden van pijn. Onze eigen pijn, niet de pijn van anderen, pijn waarmee we ons kunnen identificeren, niet de pijn van abstracte massa's ver weg. De pers zou over ver weg dus goed nieuws en successen moeten verhalen, en alleen slecht nieuws moeten brengen over die dingen die we ook kunnen beïnvloeden. Opvallend is, dat pers precies de omgekeerde normen hanteert, die kenmerkend zijn voor de propaganda: slecht nieuws over de boze wereld buiten ons gelukkige eiland (in ons nieuws de lange rijen voor de winkels in de voormalige Oostbloklanden, maar niet de lange rijen voor de kassa's in onze onderbezette supermarkten) en goed nieuws over de wereld dichtbij: (In de voormalige oostbloklanden: Onze kolchoze heeft dit jaar haar geplande productie met 15% overschreden! En bij ons: de economie gaat weer vooruit! enkele tienden van procenten beter dan in het zelfde kwartaal van het vorige jaar).

De wereld, zoals die ons door krant en tv wordt voorgespiegeld lijkt vooral afbraak, geweld, gruwelijkheden. Voor de Braziliaan is Amsterdam Sodom en Gomorra en voor ons is Brazilië gevaarlijk. We durven de straat niet meer op vanwege de gevaren en ellende die we er verwachten, en blijven daarom maar binnen, veilig bij het slechte nieuws van de krant en de buis, waar we worden bevestigd in ons idee, dat we beter binnen kunnen blijven, en niet naar Brazilië en Amsterdam kunnen gaan. En stel, dat we zouden proberen om iets op te bouwen, dan wordt het immers toch weer afgebroken? Dus waarom zouden we nog?

Is het misschien informatie voor de nieuwsmakers, dat 85% van de mensen vraagt om meer hoopvol nieuws, en dat slechts 12% dat niet nodig vindt (volgens Vesuvius, IKON-TV1, Donderdag, 27 oktober 1994)? Hoe gaan de nieuwsmakers hun gedrag veranderen op basis van dit nieuws? Of erkennen ze er de nieuws waarde niet van? Of blijven ze liever eenzijdig slecht nieuws brengen en dus liegen en roddelen?